

FIȘA DISCIPLINEI

Antropologie și anghelologie (Facere 1-3 și Psalmul 8)

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Ortodoxă Didactică
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Antropologie și anghelologie (Facere 1-3 și Psalmul 8)			Codul disciplinei	OLR1123
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	Colocviu
2.7. Regimul disciplinei	Opțional		2.8. Tipul disciplinei	Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					4
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					21
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					16
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				47	
3.8. Total ore pe semestru				75	
3.9. Numărul de credite				3	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu e cazul
4.2. de competențe	Nu e cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Prezența minim 75% și realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Aplică strategii didactice interculturale
CP9	Ilustrează cu exemple în timpul activității didactice
CP15	Predă noțiuni de teologie
CP18	Promovează activități religioase
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Colaborează cu profesioniști din domeniul educației
CT3	Predă noțiuni de literatură, artă, muzică, filosofie

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul înțelege fundamentele biblice și pedagogice ale educației interculturale	Studentul corelează conținuturi teologice cu strategii didactice adecvate diversității culturale
CP4	Studentul înțelege diferențele dintre abilitățile elevilor în receptarea conținuturilor teologice	Studentul adaptează explicațiile biblice, morale și dogmatice la nivelul clasei
CP5	Studentul cunoaște principii de evaluare aplicabile progresului școlar la disciplinele religioase	Studentul formulează criterii de evaluare pentru cunoștințe biblice, istorice, morale și doctrinare
CP9	Studentul înțelege importanța exemplelor în transmiterea adevărilor biblice și morale	Studentul folosește exemple scripturistice, istorice și spirituale în explicarea temelor didactice
CP10	Studentul cunoaște principii pentru elaborarea materialelor educaționale digitale în teologie	Studentul creează suporturi digitale pentru teme biblice, dogmatice, istorice și morale
CP12	Studentul cunoaște tipurile de materiale didactice utile disciplinelor teologice fundamentale	Studentul elaborează materiale didactice bazate pe texte biblice, istorice și catehetice
CT3	Studentul explică valoarea formativă a literaturii, artei, muzicii și filosofiei	Studentul integrează concepte culturale în activități educaționale, lingvistice și interdisciplinare

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul explică rolul sprijinului educațional în formarea religioasă și morală a elevilor
2. Studentul înțelege diferențele de receptare a conținuturilor teologice între elevi

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

3. Studentul cunoaște metodele evaluării progresului școlar în educația religioasă
4. Studentul înțelege valoarea exemplelor în clarificarea temelor teologice și morale
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul identifică nevoi educaționale și propune intervenții didactice adecvate în practica pedagogică
2. Studentul adaptează metodele de predare la abilitățile cognitive și afective ale elevilor
3. Studentul utilizează instrumente de evaluare pentru cunoștințe teologice, liturgice și morale
4. Studentul ilustrează concepte prin exemple biblice, liturgice, istorice, patristice și misionare

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
1. Curs introductiv: Omul – topos de unire a lumii spirituale cu cea materială	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
2. Despre „chip” (<i>telem</i>) și „asemănare” (<i>demuth</i>) în planul veșniciei (Fac 1,26) și în istorie (Fac 1,27)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
3. Despre „chip” (Fac 1,27; 5,1) ca pecete nealterată prin cădere	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
4-5. Elemente complementare ale antropogenezei din Fac 1-2: „față” (<i>panim</i>), „suflare de viață” (<i>nefeș haiah</i>), „bărbat” (<i>is</i>) și femeie (<i>išah</i>) – relevanță teologică	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
6. „Să facem om...” (Fac 1,26); „Nu este bine să fie omului singur, să-i facem...” (Fac 2,18) – despre aspectul comunitar al antropogenezei	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
7. Despre cădere și răscumpărare. Protoevanghelia (Fac 3,15)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
8. „Veșmintele de piele” și purtarea de grijă a Creatorului (Fac 3)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
9-10. Elemente de antropologie în viziunea Sfinților Athanasie cel Mare („Logos, chip și întrupare”), Vasile cel Mare („chip al Chipului și icoană”), Grigorie al Nyssei („stăpânire, strălucire, demnitate împărătească”) și Ioan Gură de Aur („chip și stăpânire”)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
11. Elemente de antropologie la Părinții Filocalici (<i>Filocalia</i> 6)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
12. Despre „ceruri” (<i>šamaim</i>) (Fac 1,1) și „heruvimi” (<i>kerubim</i>) (Fac 3,24) – elemente de anghelologie	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
13. Psalmul 8 corespondențe lexicale cu Facere 1	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică
14. Curs concluziv: Omul și îngerii în referatul creației	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	o oră fizică

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Bibliografie

Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahleediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperatibus H. P. Ruger et J. Zieglerediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

Resurse iudaice și patristice:

- *Biblia Patristica, Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique*, 5. vol., Edition du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1986-1991.
- Neusner, Jacob, *The Babylonian Talmud: A Translation And Commentary*, 22 vol., Hendrickson, Peabody, 2006.
- Origen, *Omilii, comentarii și adnotări la Geneză*, trad. de Adrian Muraru, Ed. Polirom, Iași, 2006.
- Philon d'Alexandrie, *De Opificio Mundi*, introduction générale par Roger ARNALDEZ, professeur à l'Université de Lyon; introduction, traduction et notes par R. ARNALDEZ, collection «Œuvres de Philon d'Alexandrie» N° 1, Editions du Cerf, Paris, 1961.
- Philon din Alexandria, *Comentariu alegoric al Legilor sfinte după lucrarea celor șase zile*, trad. de Zenaida A. LUCA, Ed. Herald, București, 2006.
- Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre crearea omului*, în „PSB”, vol. 29, trad. de Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, EIBMO, București, 1982.
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere I*, în „PSB”, vol. 21, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1987, 1989.
- Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, în „PSB”, vol. 17, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1986, pp. 69-180.

Lucrări de referință:

- Chirilă, Ioan, *Fragmentarium exegetic filonian*, Ed. Limes, Cluj Napoca 2002.
- Chirilă, Ioan, *Homo – deus* (Cluj-Napoca: Dacia, 1997), 144 p.
- Chirilă, Ioan, *Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
- Jacob, Edmond, *Théologie de l'Ancien Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955.
- Jinga, Constantin-Ioan, *Cinci lecturi biblice despre om* (Timișoara: Marineasa, 2009), 178 p.
- Marcu, Grigorie, *Antropologia paulină. Elementele. Esența. Originea și originalitatea*, teză de doctorat, Sibiu, 1940
- Negoită, Athanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Sophia, București, 2004.
- Nellas, Pannayotis, *Omul – animal îndumnezeit*, trad., studiu introd și note de I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2005.
- Von Rad, Gerhard, *Old Testament Theology, The Theology of Israel's Prophetic Traditions*, 2 vol., trans. by D. M. Stalker, SCM Press, London, 1998.
- Westermann, Claus, *Théologie de l'Ancien Testament*, trad. par Lore Jeanneret, Labor et Fides, Genève, 2002.
- Wolff, H. Walter, *Anthropologie de l'Ancien Testament*, Labor et Fides, Genève, 1974.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Curs introductiv: Omul – topos de unire a lumii spirituale cu cea materială	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
2. Despre chip (țelem) și asemănare (demuth) în planul veșniciei (Fac. 1, 26) și în istorie (Fac. 1, 27).	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
3-4. Despre chip (Fac. 1, 27; 5, 1) ca pecete nealterată prin cădere – în exegeza iudaică și patristică	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
5-6. Elemente complementare ale antropogenezei din Fac. 1, 26-18: față, suflare de viață, bărbat și femeie – relevanță teologică	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
7. „Să facem om...” (Fac. 1, 26); „Nu este bine să fie omului singur, să-i facem...”	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică

(Fac. 2, 18) – despre aspectul comunitar al antropogenezei		
8-9. Chip și stăpânire – antropogeneza în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
10-11. Chip, chip al Chipului și icoană – antropogeneza în viziunea Sfântului Sfântul Vasile cel Mare	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
12. Stăpânire, strălucire, demnitate împăratească - antropogeneza în viziunea Sfântului Grigorie de Nyssa	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
13. Logos, chip și întrupare - antropogeneza în viziunea Sfântului Athanasie cel Mare	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
14. Elemente de convergență și divergență în exegeza iudaică și creștină la discursul biblic al antropogenezei	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică

Bibliografie

Studii de specialitate

- Abrudan, Dumitru, „Aspecte ale antropologiei Vechiului Testament”, în *ST*, 3-4/1978, pp. 264-270.
- Chirilă, Ioan, „Cunoașterea lui Dumnezeu în Vechiul Testament prin teofanie și anghelofanie,” *AFTOC I* (1990-1992): 87-104.
- Chirilă, Ioan, „Dinamica chipului în cadrul lucrării asemănării cu Dumnezeu,” *Studia TO* 1-2 (1999): 123-135.
- Chirilă, Ioan, „Elemente de Antropologie Biblică: Persoană/Subiect, Sine și Suflet”, în *Studia*, 1/2009, pp. 49-64.
- Chirilă, Ioan, „Omul – chip al lui Dumnezeu, în gândirea părinților capadocieni și în teologhisirea răsăriteană (încercare de precizare a conținutului unui concept antropologic),” *AFTOC XII* (2008-2009): 21-34.
- Chirilă, Ioan, „Omul. Microcosmos și macrocosmos – prolegomene hermeneutice”, în *Biserică, Societate, Identitate – În Onoarea Nicolae Bocușan* (Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2007), 221-230.
- Chirilă, Ioan, „Reconcilierea – ca descoperire a unității și unicității ființei umane în cadrul slujirii liturgice,” *Studia TCL* 1 (2002): 37-48.
- Chirilă, Ioan, „Telosul omului, contemplație sau pragmatism?,” *JSRI* 1 (2002): 135-143.
- Iatan, Cristinel, „De ce Septuaginta numește pe *fiii lui Dumnezeu* îngeri în cartea Facerii 6, 1-4,” *AFTOPJ II* (2001-2002): 23-32.
- Iatan, Cristian, „Crearea lumii și a omului. Perspectiva biblică patristică și cea biblică modernă. Repere fundamentale,” *ST* 4 (2017).
- Mihăilă, Alexandru, „Când au fost creați îngerii?,” în *(Ne)lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la mari texte* (București: Nemira, 2011), 282-286.
- Mihăilă, Alexandru, „După chipul și asemănarea,” în *(Ne)lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la mari texte* (București: Nemira, 2011), 346-350.
- Neacșu, Vasile, „Politeia îngerilor și îndumnezeirea omului. Angelologie teologică și cosmologie în procesul spiritual de sfințire a ființei umane,” *RT* 1 (2008): 26-51.
- Semen, Petre, „Învățătura despre suflet în cărțile Vechiului Testament,” *ST* 9-10 (1977): 627-682.
- Semen, Petre, „Originea, sensul și valoarea vieții în gândirea iudaică și creștină,” *AȘUIT IX* (2004): 235-260.
- Stancovici, Iosif, „Familia în referatul biblic despre Creație (I și II),” *AB* 7-9 (2010): 116-134 / *AB* 10-12 (2010): 84-113.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Asimilarea informațiilor fundamentale privitoare la Vechiul Testament.	Examen oral	80 %

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

	Înțelegerea instrumentelor și a finalității procesului de interpretare a Scripturii în mediul ortodox.		
9.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a integra într-un discurs propriu conceptele asimilate.	Prezentarea unei lucrări de seminar.	20 %
	Flexibilitatea în abordarea exercițiilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor dar și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri.		
9.6 Standard minim de promovare			
Cunoașterea sumară a conținutului Vechiului Testament, cu accent pe Pentateuh, și a noțiunilor de revelație, inspirația Sfintei Scripturi, canonul Sfintei Scripturi, a elementelor de critică textuală (metoda istorico-critică), a temelor teologice principale.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

Nu se aplică

Data completării:
20.06.2026

Semnătura titularului de curs

Stelian P

Semnătura titularului de seminar

Stelian P

Data avizării în departament:
20.07.2026

Semnătura directorului de departament

R. Anghel

⁶ Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică.".